

ITAA-ZINE

Nummer 5 | September 2020

Maandelijkse uitgave – Afgiftekantoor Gent X – P409030

Handleiding interne procedures inzake anti- witwassen: gebruiks- aanwijzing

Sinds de goedkeuring van de Vierde Europese antiwitwasrichtlijn en de omzetting ervan in de antiwitwaswet van 18 september 2017 (SWG/FT) is de op risico gebaseerde benadering het basisconcept van de preventieve strijd tegen witwassen. De eerste verplichting die in de SWG/FT is verschenen, is die waarbij de onderworpen entiteiten een interne organisatie in hun kantoor moeten invoeren op basis van de op risico gebaseerde benadering.

Handleiding interne procedures inzake antiwitwassen: gebruiksaanwijzing.....	3
Interview: “Een foute melding bestaat niet”	11
De nieuwe BV en de schrapping van de notie maatschappelijk kapitaal in het licht van de directe belastingen (II).....	13
Verbouwingswerken aan 6% of nieuwbouw aan 21%?	18
Uitbreng van onroerend goed bij vereffening personenvennootschap: Vlabeel voert fiscale druk nog op.....	21

Colofon

ITAA-zine

Maandelijks tijdschrift van het ITAA (verschijnt niet in januari en juli) nr. 5/2020

ADMINISTRATIE EN REDACTIE

ITAA, Emile Jacqmainlaan 135/2, B-1000 Brussel
Tel.: +32 2 240 00 00
E-mail: info@itaa.be

COÖRDINATIE

Stéphane De Bremaeker (NL) – stephane.debremaeker@itaa.be
Gaëtan Hanot (FR) – gaetan.hanot@itaa.be

REDACTIECOMITÉ

Stéphane De Bremaeker, Gaëtan Hanot, Johan De Coster, Chantal Demoor, Sophie Bosschaerts, François Lezaack, Bart Van Coile (voorzitter), Frédéric Delrue (ondervoorzitter), Geert Lenaerts, Eric Steghers

AFBEELDINGEN

iStockphoto, CFI

VERTALINGEN

House of Words, IGTV, Joeri Van Liefveringhe

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

B. Van Coile, Emile Jacqmainlaan 135/2, B-1000 Brussel

MEDEDELING VOOR DE LEZERS

De auteurs, het redactiecomité en de uitgever streven naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, waarvoor ze echter niet aansprakelijk kunnen worden gesteld. De opinieartikelen vertegenwoordigen de inzichten en de mening van de auteurs en dus niet noodzakelijk die van het Instituut of van het redactiecomité.

Het **Instituut van de Belastingadviseurs en Accountants (IBA)** is opgericht bij wet van 17 maart 2019. Het IBA gaat door het leven als ITAA, en is het resultaat van een fusie tussen het IAB en het BIBF. Het ITAA wordt bestuurd door een Raad en een Uitvoerend comité. Voor meer informatie: www.itaa.be.

UITGEVER

Wolters Kluwer België
Motstraat 30, B-2800 Mechelen

Handleiding interne procedures inzake antiwitwassen: gebruiksaanwijzing

Het ITAA wil de aandacht van zijn leden vestigen op het feit dat elk kantoor zelf een Handleiding voor interne procedures ‘antiwitwassen’ moet opstellen dat aan de eigen behoeften is aangepast. Het volstaat niet dat u zich ertoe beperkt de Handleiding van het ITAA te copy-pasten.

Het ITAA is zich ervan bewust dat het voor elk kantoor om een moeilijke oefening zal gaan en dat deze tijd zal vragen. Om die reden bevat de Handleiding van het ITAA een groot aantal concrete voorbeelden om de leden te helpen het thema preventie van witwassen beter te begrijpen. Hoewel de Handleiding van het ITAA louter ter inspiratie dient, is ze een uitstekend vertrekpunt om na te denken over de aanpassingen van de procedures die u in uw kantoor zult moeten doorvoeren.

Invoering van een interne organisatie op basis van de op risico gebaseerde benadering

Sinds de goedkeuring van de Vierde Europese antiwitwasrichtlijn en de omzetting ervan in de antiwitwaswet van 18 september 2017 (SWG/FT) is de op risico gebaseerde benadering het basisconcept van de preventieve strijd tegen witwassen. Deze benadering is de hoeksteen voor de aangelegenheid van waaruit alle verplichtingen van de onderworpen entiteiten vertrekken. De eerste verplichting die in de SWG/FT is verschenen, is die waarbij de onderworpen entiteiten een interne organisatie in hun kantoor moeten invoeren op basis van de op risico gebaseerde benadering (en dit nog voor er sprake is van de waakzaamheidsverplichtingen die met de identificatie en de verificatie van de identiteit verband houden).

Het vaststellen van verrichtingen die op witwassen kunnen wijzen, hangt in grote mate af van het gezond verstand van de onderworpen entiteiten maar dat gezond verstand moet begeleid worden door een structuur, door procedures waardoor het kantoor vanaf het moment van acceptatie van de cliënt tot het einde van de zakelijke relatie kan worden begeleid. Het belangrijkste is dat u de goede vragen op het juiste moment stelt, zich passend gedraagt naargelang van het risiconiveau en de nodige documenten bewaart om zich eventueel te kunnen verantwoorden in het kader van een kwaliteitstoetsing of eventueel een gerechtelijke procedure.

Gedane vaststelling in het kader van de kwaliteitstoetsing

Deze nota is er gekomen naar aanleiding van een vaststelling van de toetsers in het kader van de kwaliteitstoetsing bij het verifiëren of hun leden wel degelijk hun verplichtingen zijn nagekomen inzake antiwitwassen die voortvloeien uit de SWG/FT en de AML-norm. Het lijkt erop dat sommige kantoren zich ertoe beperken om de door het ITAA opgestelde Handleiding, waarvan u de laatste versie kunt vinden door op de volgende link te klikken (<https://www.itaab.be/nl/normen-en-aanbevelingen/>) of op BeExcellent, gewoon te copy-pasten. **Wij willen benadrukken dat de Handleiding van het ITAA louter een instrument is om het de leden gemakkelijker te maken een eigen**

Handleiding interne procedures op te stellen die aan de handelwijze van hun kantoor is aangepast (dit is de reden waarom tal van concrete voorbeelden worden gegeven in genoemde ITAA-Handleiding).

Maar we kunnen ons niet beperken tot de loutere vaststelling dat de ITAA-Handleiding soms niet wordt gebruikt waarvoor ze bedoeld is. We moeten ook oplossingen vinden om u te helpen bij het opstellen van een Handleiding voor procedures op maat van uw kantoor.

Vragen die u zich moet stellen om een Handleiding op maat van uw kantoor op te stellen

Om u beter te oriënteren in de doolhof van verplichtingen ter voorkoming van witwassen die u in uw kantoor moet invoeren en om u op een doeltreffende wijze intern te organiseren op basis van de op risico gebaseerde benadering, behandelt deze nota de volgende vragen:

1. Waarmee begin ik om mijn eigen Handleiding op te stellen?

Eerst en vooral moet u met het kader van de antiwitwaswetgeving vertrouwd raken. Om regels te kunnen opstellen die aan uw kantoor zijn

aangepast, moet u de theorie kennen. We bevelen aan om de volgende teksten te lezen (met dien verstande dat van de hieronder vermelde documenten alleen de wet en de Norm een verplicht en bindend karakter hebben voor de leden):

- De wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten (SWG/FT) (https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2017091806&table_name=wet).
- De Norm van het Instituut van 31 maart 2020 inzake de toepassing van de wet van 18 september 2017 en de beslissingsbomen cliënt en UBO die bijlagen van de Norm zijn.
- De Handleiding interne procedures die het ITAA heeft opgesteld.
- De modelbundel van formulieren die door het ITAA werd opgesteld¹. U vindt de drie voornoemde

documenten door op de volgende link te klikken: <https://www.itaa.be/nl/normen-en-aanbevelingen/>

2. Ben ik verplicht om praktijkgerichte voorbeelden in mijn Handleiding op te nemen?

U kunt uw Handleiding aanbieden in de vorm van een papieren of elektronisch document. Het is een levendig document dat voor verandering vatbaar is in die zin dat de procedures moeten worden aangepast naargelang van de handelwijze en de activiteiten van uw kantoor.

U kunt als entiteit die aan de AWW is onderworpen, kiezen voor:

- een Basishandleiding waarin alleen de procedures op een theoretische wijze worden beschreven, of

- een Handleiding (zoals het model dat door het ITAA werd vastgesteld) die een werkelijke leidraad vormt voor uw medewerkers en een uitgebreid handboek is met voorbeelden, praktijkgevallen en de vermelding van de te vragen en te verifiëren documenten en informatie naargelang van het risiconiveau.

Het is aan u om de keuze te maken afhankelijk van de behoeften van uw kantoor. U moet er in het algemeen voor zorgen dat de procedures aangepast zijn aan de manier van werken van uw kantoor en aan zijn grootte. Het is de bedoeling om coherent te blijven en geen al te zware procedure in te voeren die niet kan worden nageleefd.

Eenpersoonskantoren zonder medewerkers zullen hoogstwaarschijnlijk meer geneigd zijn om een theoretische Handleiding van de procedures in te voeren waarin gewoon alle

¹ Deze bundel is erg nuttig om de procedures te illustreren en te documenteren die u in de Handleiding interne procedures van het ITAA vindt.

verplichtingen zijn opgenomen die in de antiwitwaswet van 18 september 2017 en in de ITAA-Norm zijn vastgelegd.

In kantoren met medewerkers zal het daarentegen niet volstaan om gewoon een Handleiding te hebben. U moet er ook voor zorgen dat de medewerkers van het kantoor de procedures goed begrijpen en regelmatig toepassen. Vanzelfsprekend zal een volledige Handleiding – die zowel didactisch als praktisch is – uw medewerkers beter helpen om de uitdagingen van de strijd tegen witwassen te begrijpen en zal deze echte toegevoegde waarde hebben op het vlak van sensibilisering en opleiding inzake antiwitwassen.

3. Aan welke punten moet ik bijzondere aandacht besteden?

In overeenstemming met artikel 8 van het SWG/FT moet iedere onderworpen entiteit beschikken over doeltreffende gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen die evenredig zijn met haar aard en omvang. Deze gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen hebben in het bijzonder betrekking op *de risicobeheermodellen, de cliëntacceptatie, de waakzaamheid ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen, de melding van vermoedens, bewaring van documenten en stukken, de*

interne controle, alsook het beheer van de naleving van de verplichtingen bepaald bij deze wet en de besluiten en reglementen genomen ter uitvoering ervan.

De uitvoering van deze door artikel 8 van het SWG/FT beoogde wettelijke verplichting behelst vier stappen:

Eerste stap: organisatie van het kantoor – punt 5 van de ITAA-Handleiding

Deze stap bestrijkt twee aspecten:

- **Aanstelling van de compliance-functies:** verantwoordelijke op het hoogste niveau (hierna: VHN)², AMLCO³ en, in voorkomend geval, een onafhankelijke auditfunctie⁴ (punten 5.1 tot 5.5). De Handleiding moet de taken van elke verantwoordelijke voor antiwitwassen beschrijven zodat de medewerker bij het doornemen van de procedures zeker kan weten tot wie hij zich moet richten. In elk kantoor is de aanstelling van de functies van VHN en AMLCO verplicht, met dien verstande dat deze beide functies door dezelfde persoon kunnen worden uitgeoefend in een kantoor met minder dan tien beroepsbeoefenaars.
- **Procedure voor de aanwerving⁵, sensibilisering en opleiding van de medewerkers van het kantoor.** Dit punt kan uiteraard achterwege worden gelaten in de Handleiding van een eenpersoonskantoor zonder

personeel (punten 5.6 en 5.7), maar is zeer nuttig in een kantoor waar de medewerkers rechtstreeks contact hebben met de cliënten. Omdat zij als eerste eventuele verdachte verrichtingen moeten vaststellen, moeten ze een passende opleiding krijgen. De initiële vaststelling moet door de personen worden gedaan die in de praktijk staan. Niet alleen moeten de opleidingen de medewerkers in de mogelijkheid stellen om kennis te nemen van de procedures van het kantoor, ze moeten vooral de procedures doen begrijpen en eigen maken, zodat ze deze in de praktijk kunnen toepassen.

Voor uw gemak geeft de tekst die in het groen is gemarkeerd in de Handleiding van het ITAA de gedeeltes weer die door elk kantoor moeten worden ingevuld.

Tweede stap: risicobeoordeling – punten 6, 7, 8, 20, 21 en 22 van de ITAA-Handleiding

Er bestaat geen uniform model voor een op risico gebaseerde benadering. Daarom moet elk kantoor de volgende zaken evalueren:

- in welke mate stelt het kantoor zich bloot aan het WG/FT-risico (punten 6 en 20/21);
- op welke wijze wordt omgegaan met een laag, standaard of hoog risico (punt 7);

2 Taken van de VHN: ervoor zorgen dat de AMLCO zijn taken correct uitvoert wat de vereisten van de SWG/FT betreft (nazicht van de inhoud van het jaarslag van de AMLCO; goedkeuring van de algemene risicobeoordeling); de interne meldingen ontvangen in het kader van whistleblowing (artikel 10 SWG/FT); de beslissing nemen een professionele relatie te beëindigen als gevolg van een verklaring aan de CFI; deontologische verantwoordelijkheid ten aanzien van het Instituut. Men kan nooit een stagiair als VHN aanstellen.

3 Taken van de AMLCO: tenuitvoerlegging van de gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen; opstellen en bijwerken van de algemene risicobeoordeling; analyse van atypische verrichtingen en opstellen van schriftelijke verslagen; beslissing tot al dan niet melden aan de CFI en eventueel mededeling van aanvullende inlichtingen; sensibilisering en opleiding van het personeel; ontvangst van interne meldingen; opstellen van een jaarlijks activiteitenverslag dat naar de VHN wordt gestuurd; melden van de informatie in toepassing van artikel 54 van het SWG/FT (non co-operative country).

De aangestelde AMLCO moet ook voldoen aan de vereiste van nodige professionele betrouwbaarheid om zijn functies integer uit te oefenen. Hij moet over een passende deskundigheid beschikken en het wettelijke en het reglementaire kader op het gebied van antiwitwassen kennen. Hij moet een voldoende hoge hiërarchische positie bekleden om autonoom te zijn en om indien nodig zijn standpunt te kunnen opleggen. Men kan nooit een stagiair als AMLCO aanstellen.

4 Onafhankelijke auditfunctie: is ermee belast te testen of de interne proceduremaatregelen wel degelijk in de praktijk zijn omgezet. In de Norm werden de criteria opgenomen van meer dan honderd beroepsbeoefenaars en de aard van het risico om te bepalen of die functie moet worden aangesteld.

5 Bij de aanwerving verdient het aanbeveling om de betrouwbaarheid van de kandidaat en zijn kennis op het gebied van antiwitwassen te verifiëren (het kan nuttig zijn om in de Handleiding een reeks vragen op te nemen die men de kandidaat kan stellen).

- welke risicofactoren komen voor in de dossiers van de individuele cliënten (punten 8 en 22).

Deze tweede stap bestrijkt:

- **de algemene risicoanalyse⁶** (punten 6.1 tot 6.6 en punten 20 en 21) – uitgevoerd door de AMLCO – die ertoe strekt om het risiconiveau van het kantoor nader te bepalen met betrekking tot een bepaald aantal factoren die door de bijlagen van de SWG/FT⁷ worden gedefinieerd en die bij wijze van voorbeeld door de FATF of de FSMA worden aangemerkt als karakteristieken van cliënten (trusts, cliënten die contanten gebruiken, ondernemingen die in belastingparadijsen zijn gevestigd,...), het type diensten dat het kantoor biedt (belastingaangifte, advies op het gebied van de oprichting van vennootschappen,...), de geografische zones waarin het kantoor actief is, de wijze waarop de cliënten bij het kantoor zijn gekomen (aanbeveling door een andere beroepsbeoefenaar of eerder toevallig,...), de coherentie tussen de door de cliënt gevraagde dienst en de grootte van het kantoor... De ITAA-Handleiding stelt twee methodes van algemene risicobeoordeling voor in de punten 20 en 21.

Het verdient aanbeveling om te verifiëren of de factoren relevant zijn voor uw kantoor (werkt u bijvoorbeeld alleen voor cliënten die in België zijn gevestigd? Dan hoeft u geen rekening te houden met de geografische factor voor uw kantoor). *Nadat u de relevantie van de factoren heeft geanalyseerd, moet u bepalen welk risiconiveau op elke factor moet worden toegepast.*

Als de algemene risicoanalyse leidt tot de uitslag ‘hoog risico’, dan mag het kantoor zich niet beperken tot een ‘light’-versie van de procedurehandleiding. U dient als kantoor goed na te denken over het risiconiveau dat u op zich wil nemen, en vooral over het risiconiveau dat u het hoofd kan bieden naargelang van de infrastructuur en de grootte van het kantoor en of de kennis van de medewerkers op het gebied van antiwitwassen voor dat risiconiveau voldoende grondig is. Een kantoor kan bijvoorbeeld beslissen om geen cliënten te aanvaarden die actief zijn in een risicosector zoals de horeca, de diamantsector, ... of om geen diensten te verlenen aan trusts of vennootschappen die een band hebben met een belastingparadijs.

Aangezien de algemene risicobeoordeling elk jaar opnieuw moet worden gedaan, moet elk kantoor beslissen of het dit document in zijn Handleiding wil integreren, of dit als een afzonderlijk document zal behandelen (om te vermijden dat de Handleiding telkens moet worden aangepast). U moet de algemene risicobeoordeling altijd kunnen voorleggen bij een kwaliteitstoetsing, ongeacht de wijze waarop deze beoordeling werd vastgelegd.

- **individuele risicoanalyse** (punt 7, 8 en 22): het gaat hier om het bepalen van de criteria die u zal gebruiken om de cliënten van het kantoor te categoriseren volgens hun risiconiveau (laag, standaard of hoog) en om het schriftelijk vastleggen van passende waakzaamheidsmaatregelen. Als het risico hoog is, dan moeten de

waakzaamheidsmaatregelen als gevolg daarvan worden aangepast.

Het is mogelijk dat een cliënt in een ander risiconiveau dan voorheen moet worden gecategoriseerd (een cliënt is bijvoorbeeld verkozen als burgemeester en wordt daardoor een politiek prominent persoon).

Elk kantoor moet de frequentie waarmee het de beoordeling van zijn risico's herziet, in zijn Handleiding opnemen. Deze frequentie hangt over het algemeen af van de aard van het risico (laag, standaard of hoog) en kan bij elk kantoor verschillen.

In punt 22 van de ITAA-Handleiding is een model opgenomen dat voortvloeit uit de jaarverslagen van de CFI en de richtsnoeren van de FATF.

Derde stap: relatie met de cliënten – punten 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16 van de ITAA-Handleiding

Deze stap bestrijkt alle aspecten van de relatie met de cliënten vanaf de acceptatie (goedkeuring) en gedurende de volledige relatie. De stap slaat zowel op de identificatie van de cliënt als op de opvolging van de verrichtingen en op een eventuele melding aan de CFI.

- **Acceptatie⁸** (punt 9.1 tot 9.6): het ITAA stelt beslissingsbomen ter beschikking waarin u een beslissingsprocedure vindt voor de acceptatie van cliënten en UBO's⁹. U kunt de beslissingsbomen raadplegen door op de volgende link

6 De algemene risicobeoordeling gebeurt schriftelijk door de AMLCO en wordt geverifieerd door de VHN. Ze wordt minstens een keer per jaar opnieuw afgestemd op de realiteit (vaker bij een belangrijke ontwikkeling).

7 U moet verplicht rekening houden met de factoren van bijlage I; de factoren van de bijlagen II en III worden louter als leidraad meegegeven.

8 Sommige standpunten in de Handleiding van het kantoor kunnen een impact hebben op het algemeen beleid inzake acceptatie van cliënten (CAB) zoals de weigering van sommige sectoren (bouw, voetbalclubs, ...), van sommige cliënten (complexe juridische structuren zoals de trusts) of van sommige opdrachten (complexe operaties waarbij een belastingparadijs is betrokken). Dit houdt allemaal verband met elkaar en moet coherent blijven.

9 Deze documenten zijn bijlagen bij de Norm van het Instituut van 31 maart 2020 inzake de toepassing van de wet van 18 september 2017 (maar hebben in tegenstelling tot de Norm geen verplichtend karakter).

Stockphoto.com/MilanEXPO.

te klikken: <https://www.itaa.be/nl/normen-en-aanbevelingen/>

Als het kantoor beslist om een cliënt te aanvaarden waarvan het meent dat deze een hoog risico inhoudt, dient het in zijn Handleiding een specifieke procedure op te nemen, bijvoorbeeld de vereiste van een voorafgaande goedkeuring door de AMLCO. Bij een beslissing tot cliëntweigering, moet in de procedure van het kantoor zijn bepaald wie hierover wordt ingelicht en dat het document moet worden bewaard.

- **Identificatie en verificatie** (punten 9.7 tot 9.12): de procedure moet concreet verduidelijken (i) welke formulieren ingevuld moeten worden (identificatieformulieren van cliënten, van de UBO's...), (ii) wie ze moet invullen en wanneer, (iii) welke identificatiestukken de cliënt moet verstrekken en (iv) welke vragen gesteld moeten worden. Het is raadzaam om in uw Handleiding in een verschillend niveau van identificatievereiste (en een graad van verificatie) te voorzien naargelang van de risicocategorieën. Als u bijvoorbeeld te maken hebt met een

cliënt die in een hoog risico wordt gecatalogeerd, kan het nuttig zijn om een kopie van de identiteitskaart te nemen en daarenboven de chip te verifiëren als u een geschikt apparaat heeft en/of de cliënt op te zoeken in het Rijksregister. Als het risico hoog is, is het immers raadzaam om meerdere informatiebronnen met elkaar te vergelijken. Voor concrete voorbeelden raden wij u aan om de tabellen van de punten 9.9.3, 9.9.4 en 9.9.5 van de ITAA-Handleiding door te nemen.

- Verplichting om een **waakzaamheidsprocedure** (punten 10.1 tot 10.4) in te voeren die afhankelijk is van het risiconiveau van de cliënt (laag, standaard of hoog). De waakzaamheid moet niet alleen bij aanvang van de zakelijke relatie aan de dag worden gelegd, maar wel op doorlopende wijze. U moet in procedures voorzien om het risiconiveau en de identificatie-informatie met een bepaalde frequentie te herzien. Er bestaat bijvoorbeeld software die waarschuwt wanneer de identiteitskaarten van de cliënten bijna vervallen.

Er is een verscherpte waakzaamheid met aangepaste maatregelen verplicht in de gevallen bedoeld in artikel 41 van het SWG/FT (de verificatie van de identiteit van de cliënt die gebeurt na de start van de zakelijke relatie, de belastingparadijzen en ernstige, al dan niet georganiseerde fiscale fraude, de politiek prominente personen).

- **Bewaring van de volgende documenten** (punten 11.1 tot 11.3) voor een periode van tien jaar (vanaf het einde van de zakelijke relatie of van de verrichting): globale risicoanalyse, jaarverslagen van de AMLCO, identificatiedocumenten en bewijsstukken, cliëntweigering (om reden dat het onmogelijk is het risico op witwassen te beoordelen), verslagen over atypische verrichtingen (verslag AMLCO; beslissing van de VHN), meldingen aan de CFI en bijgevoegde stukken. Beschrijving van de ingevoerde procedures voor de bewaring van documenten en de vorm waarin die moeten worden bewaard (papier, elektronisch, beheersysteem).

melding aan de CFI te doen (omdat de aanvullende uitleg van de cliënt hem geruststelt) wordt aanbevolen om in een schriftelijk document alle stappen van de redenering op te nemen die hebben geleid tot die beslissing en de redenen waarom het vermoeden niet werd gemeld. Bij de kwaliteitstoetsing zal men u moeilijk kunnen aanwrijven dat u de situatie verkeerd hebt geanalyseerd (om reden van het subjectieve karakter van de analyse), maar als u niet kunt aantonen dat er indertijd een analyse werd gedaan, kan dit problemen opleveren.

Vierde stap: varia – punten 15 en 17 van de ITAA-Handleiding

Worden hier behandeld: de punten die zijn bepaald in de SWG/FT zonder dat ze aan een specifieke procedure kunnen gekoppeld worden, maar waarvan het wenselijk is dat u ze in uw Handleiding opneemt:

- Invoering in drie stappen van een **procedure bij atypische verrichting** (vaststelling, melding aan de AMLCO en analyse van de AMLCO in de vorm van een verslag) (*punten 12.1 tot 12.4*):
 - Lijst van knipperlichten die de medewerkers in staat moeten stellen om een atypische verrichting vast te stellen bij direct contact met de cliënt¹⁰. Om elke stap bij de ‘vaststelling’ te doen werken, moeten de medewerkers voldoende gesensibiliseerd en opgeleid zijn op het gebied van de strijd tegen witwassen.
 - Formulier dat de medewerker invult en aan de AMLCO overmaakt om hem in kennis te stellen van de verrichting die hij als atypisch beschouwt.
 - Model van schriftelijk verslag van de AMLCO (op basis van artikel 45 van het SWG/FT) waarin zijn analyse van de verrichting is opgenomen (bepalen van een al dan niet bestaand risico en van de te zetten stappen).
- **Verslagen van de AMLCO** (*punten 13.1 en 13.2*)
- **Meldingsplicht** (*punten 14.1 tot 14.7*): bij een vermoeden van witwassen moet dit aan de CFI worden gemeld volgens het model dat zich op de website van de CFI bevindt¹¹. Wanneer de AMLCO beslist om geen
- **Betalen in contanten van meer dan 3.000 euro** (*punten 15.1 en 15.2*): in de procedure moet bepaald zijn hoe u hier intern op moet reageren, hoe u dit aan de AMLCO moet melden (modelformulier) en de wijze waarop de AMLCO het dossier zal opvolgen¹².
- **Embargo** (*punten 16.1 tot 16.3*): het verdient aanbeveling om in de Handleiding een verwijzing op te nemen naar een bron die de landen opsomt waarop een financieel embargo van toepassing is; ook zou er nader bepaald moeten worden welke procedures moeten worden gevolgd (vaststelling door de medewerkers na raadpleging van de lijst van landen waarop een financieel embargo van toepassing is + melding aan de AMLCO op basis van een modeldocument + opvolging van het dossier door de AMLCO).
- **Interne whistleblowing** (*punten 17.1 en 17.2*): uitleg aan de medewerkers

¹⁰ Een verrichting kan als atypisch worden beschouwd wanneer ze niet strookt met de kennis die men over de cliënt heeft.

¹¹ Dit model is ook opgenomen in de model- en formulierenbundel van het ITAA (<https://www.itaa.be/nl/normen-en-aanbevelingen/>)

¹² We verwijzen naar de aanbeveling van de instituten onderling die u kan vinden op: <https://www.iec-iab.be/nl/leden/Publicaties/mededelingen-van-het-Instituut/Documents/2014/Gemeenschappelijk%20bericht%20aan%20de%20leden%20-%20bepanking%20betalingen%20in%20contant%20%20%20.pdf>

over de te volgen procedure voor meldingen via een specifiek kanaal, onafhankelijk en op anonieme wijze aan de AMLCO of aan de VHN (bijvoorbeeld brievenbus).

4. Welke procedures moet ik minstens in mijn Handleiding opnemen?

De nieuwe vragen van de 'kwaliteitstoetsing' die verband houden met antiwitwassen moeten gematerialiseerd worden in de vorm van schriftelijke procedures in de op maat van het kantoor opgestelde Handleiding:

- Interne organisatie van het kantoor (vragen 4.1.1 tot 4.1.5)
- Algemene risicobeoordeling (vragen 4.2.1 en 4.2.2)
- Cliëntacceptatiebeleid (CAB) (vragen 4.3.1 tot 4.3.8)
- Atypische verrichtingen (vragen 4.4.1 tot 4.4.4)
- Bewaring van documenten (vragen 4.5.1)
- Opleiding van de medewerkers (vragen 6.3.8 en 6.3.9)
- Vragen over de dossiers van de leden (vragen 2.1 tot 2.11)

5. Welke voordelen zijn er verbonden aan een Handleiding die aan mijn kantoor is aangepast?

Misschien moeten we even het tijdrovende en verplichtende karakter van het opstellen van de eigen Handleiding achterwege laten en stilstaan bij de toegevoegde waarde die deze op de handelwijze in het kantoor kan hebben.

Naast de voldoening over het feit dat u uw verplichtingen bent nagekomen op het gebied van de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (wat een doelstelling van algemeen nut is) en dat u met vlag en wimpel kan slagen voor de kwaliteitstoetsing, **zorgt het uitwerken van procedures voor een kwaliteitsvoller beheer van kantoor en meer controle in diverse opzichten:**

Voordelen voor alle kantoren (met inbegrip van de eenpersoonskantoren)

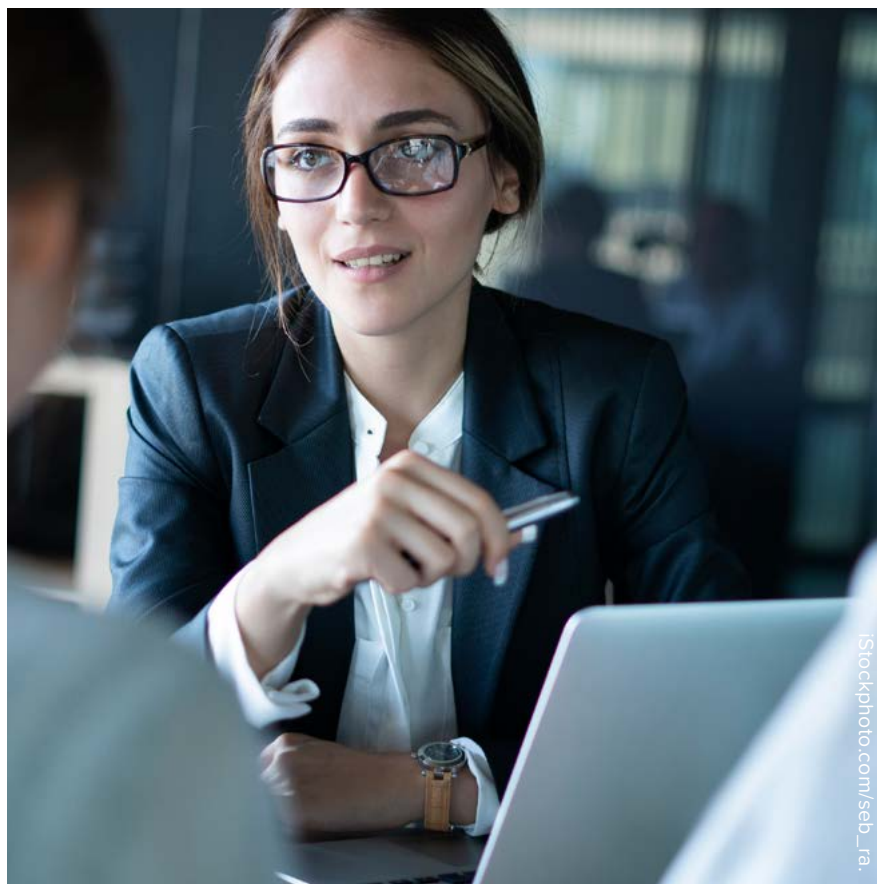
- Doordat wordt nagedacht over de relatie met de cliënten en deze tal van vragen gesteld krijgen, leert u de cliënten beter kennen en kan u ze dus meer op maat aangepaste diensten verstrekken.
- Bij een overname van cliënten, zal de overnemer ongetwijfeld liever cliënten overnemen van een kantoor dat een gepaste Handleiding van interne procedures heeft opgesteld. Dit is gegarandeerd een bewijs van goed beheer en van de beroeps-ernst van het kantoor, wat een positief beeld zal oproepen bij de overnemer.

Voordelen voor de kantoren met medewerkers

- Doordat een beleid over de acceptatie van cliënten op het vlak van antiwitwassen voorhanden is, is de VHN verplicht om beslissingen te nemen met een voor het kantoor aanvaardbaar risiconiveau, naargelang van

de infrastructuur en de capaciteit van het kantoor. Deze analyse levert later tijdswinst op in de kantoren die uit medewerkers bestaan. Laat ons het voorbeeld nemen van de secretaresse die de Handleiding heeft gelezen en dus weet dat het kantoor geen cliënten aanvaardt die actief zijn in de sector van de horeca. Zij kan dit de potentiële cliënt dan meteen telefonisch laten weten. Zo wordt een zinloze vergadering vermeden.

- Over het geheel genomen is de Handleiding een kostbaar opleidingsinstrument voor de medewerkers die er antwoorden in zullen vinden op hun vragen over de werking van het kantoor. Aangezien de procedures beschreven zijn, kunnen pas aangeworven medewerkers het kantoor beter leren kennen, zonder dat senior medewerkers telkens opnieuw mondeling hun vragen moeten beantwoorden.
- De Handleiding kan ook een toegevoegde waarde hebben wanneer

de verantwoordelijken afwezig zijn (verlof, ziekte, enzovoort) zodat het kantoor verder kan blijven werken.

Conclusie

De op risico gebaseerde benadering – die ten grondslag ligt aan de procedures die in het kantoor worden ingevoerd – is per definitie eigen aan elk kantoor. De Handleiding en de model- en formulierenbundel van het ITAA dienen slechts als een leidraad voor beste praktijken die u in overweging kan nemen als vertrekpunt (en zeker niet als eindpunt) om een aan uw kantoor aangepaste Handleiding op te stellen. De ITAA-Handleiding heeft geen verplicht of regelgevend karakter.

Het is de kantoren toegestaan om tussen de volgende mogelijkheden te kiezen:

- werken met andere documenten dan de ITAA-Handleiding, voor zover ze in overeenstemming zijn met de SWG/FT en de ITAA-Norm, of

- de ITAA-Handleiding als inspiratiebron te nemen en ze tegelijkertijd aan te passen aan hun behoeften naargelang van de bestaande interne controleprocedures en -maatregelen, of van die waarvan de toepassing wordt beoogd. De ITAA-Handleiding moet naar de handelwijze van het kantoor worden omgezet!

Tijdens de kwaliteitstoetsing verifiëren de toetsers of in de Handleiding alle taken voorkomen die in de SWG/FT en de Norm zijn opgenomen. Ze verifiëren ook of de leden wel degelijk de werkmethode hebben gerespecteerd die ze in hun Handleiding hebben uitgeschreven en of ze deze daadwerkelijk in de praktijk hebben toegepast. Het zou dus contraproductief zijn om in al te complexe procedures te voorzien terwijl u niet over de menselijke of technische middelen beschikt om deze dagelijks te doen naleven.

U moet echter beseffen dat voor de kantoren die medewerkers hebben, een gedetailleerde Handleiding die

concrete voorbeelden bevat (naar het voorbeeld van de ITAA-Handleiding) ervoor zorgt dat de medewerkers de procedures beter begrijpen en toepassen waardoor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme efficiënter kan worden bestreden.

Tot slot wensen we er nog op te wijzen dat de Handleiding van elk kantoor een instrument is dat zich door de tijd heen ontwikkelt en niet bevroren is in de tijd. Ze is een levend document dat moet worden aangepast naargelang van nieuwe wetgeving (zoals bijvoorbeeld de AVG). De AMLCO is ertoe gehouden om elk jaar een activiteitenverslag op te stellen. Die dient als basis om de Handleiding en de algemene risicobeoordeling aan te passen. Er moet zich coherentie ontwikkelen tussen het jaarverslag van de AMCLCO, de algemene risicobeoordeling en de Handleiding van het kantoor.

 Axelle Dekeyser
Cluster Beroep & kwaliteit

INTERVIEW MET KRIS MESKENS

“Een foute melding bestaat niet”

Veel accountants en belastingadviseurs beschouwen de antiwitwaswetgeving als dwangmatige last die ons is opgelegd door Europa en de wetgever. “De preventieve witwaswetgeving is opgebouwd uit vier essentiële pijlers. Als de regels nauwgezet opgevolgd worden, dan is die administratieve last vrij miniem”, volgens Kris Meskens, secretaris-generaal van de CFI. ITAA klopte figuurlijk even aan de deur, voor een coronaproof digitaal interview.

ITAA: Kunt u kort toelichten hoe de antiwitwaswetgeving precies ineenzit en waarom deze bestaat?

Kris Meskens: “Eerst wil ik een vergissing uit de wereld helpen. De wetgeving is nooit bedoeld om een last te zijn, en al zeker niet om economische samenwerkingen te dwarsbomen. Integendeel. Fraude, witwassen en dergelijke hebben een negatieve impact op de economie. Met die wet willen we juist de economie vooruithelpen door slechte invloeden weg te krijgen. Hiervoor voorziet de preventieve witwaswetgeving een viertal pijlers. De eerste pijlers hangen heel nauw aan elkaar vast, en kunnen vooral worden samengevat als *Know Your Customer* en *Know Your Relations*.

Om met een cliënt te kunnen samenwerken moet je hem eerst vertrouwen. Dat vertrouwen kan je pas inwinnen als je je cliënt kan identificeren aan de hand van de identiteitskaart, KBO-nummer, maar ook weten wie die uiteindelijke begunstigde zijn van een entiteit of wie de lasthebber is. Alleen op die manier kan een accountant of belastingadviseur – maar ook een notaris, advocaat, bank, verzekeringsmaatschappij – een langetermijnrelatie bouwen gebaseerd op vertrouwen. Stel dat er op lange termijn iets verandert aan de relatie (bijvoorbeeld de naam van een uiteindelijke begunstigde, een nieuwe lasthebber, een onderneming die wordt overgenomen of fuseert, statutenwijzigingen), maar ook de reden van samenwerking, dan moet je dat ook documenteren.”

ITAA: Allemaal goed en wel om te documenteren. Maar de wet voorziet ook in een melding bij vermoeden van witwassen. Wat is precies een vermoeden van witwassen?

Kris Meskens: “Stel: een accountant heeft een klant, een aannemer. Die klant is normaal geïdentificeerd. Regelmatig komen facturen binnen (bijvoorbeeld van bouwmaterialen) en er vertrekken andere facturen naar klanten. Logisch, maar plots beginnen facturen te ontbreken of komen betalingen niet overeen met facturen. Een accountant moet de reflex hebben om daarover bijkomende uitleg te vragen. Op basis van de uitleg kan je een vermoeden hebben van fraude en witwassen, waarna je kan melden, of vaststellen dat het om een loutere vergetelheid gaat.”

ITAA: Een vergetelheid kan nu eenmaal gebeuren, maar wat als dat meerdere keren achtereen gebeurt? Dan heb je als accountant of belastingadviseur toch ook een vermoeden dat iets niet klopt?

Kris Meskens: “Uiteraard. Daarvoor voorziet de wet een derde pijler: waakzaamheid. Zoals je weet, zijn er twee situaties: doorlopende waakzaamheid en verhoogde waakzaamheid. Het kan gebeuren dat je de klant op basis van diens uitleg het voordeel van de twijfel geeft. Als accountant of belastingadviseur waak je steeds over de verrichtingen van de cliënt. Zodra je iets ziet dat atypisch is, moeten verschillende knipperlichten aangaan en plaats je de cliënt in verhoogde waakzaamheid.”

ITAA: Moet je dan al melding maken? En wat gebeurt er met zo'n melding?

Kris Meskens: “Ik wil eerst en vooral benadrukken dat er geen onterechte meldingen bestaan, enkel de goede trouw van de melding kan worden beoordeeld. Een melding betekent niet dat er werkelijk iets aan de hand is of dat het parket wordt ingeschakeld. Een melding houdt in dat de CFI eerst een onderzoek verricht, waarbij o.a. bij de banken wordt nagegaan of ze verdachte verrichtingen vinden. Daarnaast wordt ook politieel nagegaan of deze persoon gekend staat voor bepaalde feiten. Het melden zelf is overigens de vierde pijler van de wetgeving.

De vraag is vooral waarom een accountant of belastingadviseur zou melden? Stel dat na onderzoek door CFI of parket iets verdachts gevonden wordt, dan wordt gekeken of de betrokkene een samenwerking is aangegaan met een accountant, belastingadviseur, of nog een notaris. In dat geval kan de betrokken beroepsbeoefenaar ondervraagd worden. Daarbij bestaat de kans dat hij als medeplachtige wordt verhoord. Door meldingen te doen als je een vermoeden hebt, bescherm je jezelf daartegen. De wet voorziet immers dat je bij een melding *de facto* niet medeplachtig bent omdat je te goeder trouw die witwasoperatie aan het licht hebt gebracht. Belangrijk daarbij is dat zelfs als je weet hebt dat er al melding gedaan werd door een andere entiteit, bijvoorbeeld een notaris of een bank, het dan nog is aangeraden om ook melding te doen. De CFI zal beide

meldingen onder hetzelfde dossier samenbrengen en het onderzoek voortzetten.”

ITAA: En als je melding gedaan hebt, maar het gaat om een louter vermoeden, betekent dat dan dat je de samenwerking moet stopzetten?

Kris Meskens: “Niet persé. Deze appreciatie hangt natuurlijk van de situatie af. In sommige situaties is het beter om de samenwerking te stoppen, als het vertrouwen weg is. In andere gevallen kan de samenwerking perfect worden voortgezet, maar verhoog je de waakzaamheid. Alle radars staan open, als het ware.”

ITAA: Stel dat je een melding gedaan hebt, dat je die klant in verhoogde waakzaamheid hebt geplaatst, maar na een tijd vaststelt dat er weinig aan de hand is. Kan je de melding intrekken?

Kris Meskens: “Een melding intrekken lukt niet. Maar je kan als accountant of belastingadviseur wel een aanvullende informatiemededeling doen. Daarin leg je uit wat je bijkomend te weten bent gekomen. De CFI zal daar rekening mee houden.”

ITAA: Er doen verhalen de ronde dat meldingen niet anoniem zouden zijn. Accountants en belastingadviseurs zouden bijvoorbeeld bang zijn voor eventuele gevolgen. Wij denken dan voornamelijk in geval van zwaardere misdrijven zoals prostitutie, drugs, maffia en dergelijke. Wat doet de CFI om de melders te beschermen?

Kris Meskens: “Dat zijn broodjeaapverhalen, dat de CFI meldingen zou doorgeven! Bij ernstige aanwijzingen zal de CFI het verslag van zijn onderzoek doorgeven aan het parket, dat op zijn beurt verder onderzoek doet. In dat verslag komen geen namen van melders voor en de melding gaat nooit mee. Dat mag ook niet: de wet zegt immers expliciet dat de CFI de namen van de melders in geen geval mag bekendmaken. Daarbij zal het parket een dossier samenstellen waarbij ook verhoren worden genoteerd van bijvoorbeeld de accountant. Als de accountant tijdens dat verhoor kan aantonen dat hij melding heeft gedaan aan de CFI, is hij, zoals eerder gezegd, niet medeplichtig.

Het kan gebeuren dat de klant jou aanspreekt over een melding tegen hem. Als accountant of belastingadviseur kan

“Een foute melding bestaat niet. Zodra een accountant of belastingadviseur vermoeden heeft van witwassen van geld, dan is een melding aangewezen. Achteraf kan hij die klant in verhoogde waakzaamheid plaatsen”

je altijd vertellen dat je van niets weet en je verder zal kijken. Of dat je inderdaad gecontacteerd bent door een overheidsdienst. Heb je in dergelijk geval zelf niet gemeld, dan raad ik je aan om dat toch te doen of die klant in verhoogde waakzaamheid te zetten. De samenwerking kan uiteraard blijven doorgaan.”

ITAA: Hoe staat het met de kwaliteit van de meldingen door een accountant of belastingadviseur?

Kris Meskens: “Om eerlijk te zijn, heeft de CFI in 2019 relatief weinig meldingen ontvangen van economische beroepsbeoefenaars: 321 om precies te zijn. Uiteraard weet ik dat accountants vaak zelf al onderzoek doen, en pas melding doen wanneer er echt iets scheelt. Daar heb ik geen problemen mee. Deze beroepsbeoefenaars kunnen echter ook melden dat ze geen relatie zijn aangegaan omwille van een vermoeden van witwassen. Ook dat is een perfecte melding. Ik herhaal, er bestaan geen onterechte meldingen.”

ITAA: Iets totaal anders nu. Whistleblowing, wat is dat precies en waarom werd dat ingevoerd? Hoe moet een kantoor daarmee omgaan?

Kris Meskens: “De algemene regel is dat een AMLCO melding doet bij de CFI. Normaal moet een andere partij dat niet doen. Maar als een vreemde situatie (die indruist tegen de preventieve witwaswet) wordt opgemerkt door een medewerker die geen kans heeft om bij de AMLCO van zijn kantoor te gaan, dan ontstaat er een probleem. Die persoon moet ook de kans hebben om een melding te doen. Vandaar de klokkenluidersprocedure bij andere controle-entiteiten, zoals het ITAA. Let wel, die procedure is vooral een uitzonderingsmaatregel die pas kan worden ingezet wanneer het echt niet anders kan: bijvoorbeeld wanneer de AMLCO van het kantoor langdurig afwezig is of wanneer de AMLCO zelf betrokken is. Belangrijk is ook te weten dat de melder anoniem zal blijven. Dit betekent ook dat elke medewerker binnen het kantoor de regels met betrekking tot de antiwitwaswetgeving moet kennen en dus gesensibiliseerd moet worden.”

Stéphane De Bremaeker
Cel Communicatie

De nieuwe BV en de schrapping van de notie maatschappelijk kapitaal in het licht van de directe belastingen (II)

De wet van 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV) heeft de besloten vennootschap (BV) in het leven geroepen. Om rekening te houden met de wijzigingen die het WVV heeft aangebracht, en met name de afschaffing van het begrip kapitaal voor de nieuwe BV, is ook de fiscale wetgeving aangepast door de wet van 17 maart 2019. We onderzoeken hier verder de wijzigingen en nieuwigheden (zie ook ITAA-zine 4/2020).

E. Terugbetaling en vermindering van kapitaal

12. Zoals wordt onderstreept in de memorie van toelichting bij de wet van 17 maart 2019 werd het regime voor de terugbetaling van eigen vermogen door de wet van 25 december 2017 ingrijpend gewijzigd¹.

Om te vermijden dat de afhouding van de roerende voorheffing en de belasting in hoofde van de vennoot wordt uitgesteld in de tijd, wordt de kapitaalvermindering proportioneel toegepast op het gestorte kapitaal en op de belaste reserves van de vennootschap, onafhankelijk van de boekhoudkundige verrichting en de regelmaat van de beslissing met betrekking tot het vennootschapsrecht (artikel 184, laatste lid van het WIB92).

De wet van 17 maart 2019 heeft artikel 18, lid 1, 2° en 2°bis van het WIB92 op verschillende punten aangepast. Zo is het woord 'maatschappelijk' in combinatie met het woord 'kapitaal' geschrapt. Bovendien wordt verduidelijkt dat volledige of gedeeltelijke terugbetalingen van kapitaal moeten «zijn verkregen ter uitvoering van een regelmatige beslissing van de vennootschap overeenkomstig het Wetboek van vennootschappen en verenigingen of, indien de vennootschap niet onder het Wetboek ressorteert, overeenkomstig de bepalingen van het recht dat haar beheerst».

Lid 2 en 3 van artikel 18 van het WIB92 worden zo geherformuleerd dat de intentie van de wetgever bij de invoering van de maatregel van proportionele boeking van de kapitaalvermindering beter tot uiting komt. Er wordt overigens ook rekening gehouden met de wijzigingen aan artikel 184 van het WIB92.

Zo wordt de terugbetaling van het gestorte kapitaal in de opsomming van de belastbare dividenden in artikel 18 van

het WIB92 nog altijd als een uitzondering beschouwd. Het onderscheid tussen de echte terugbetaling van kapitaal en die van daaraan gelijkgestelde bedragen, werd ook behouden.

F. Verwerving van eigen aandelen

F.1. Bestaande regime

13. Het WVV heeft het regime voor de inkoop van eigen aandelen versoepeld. Het maximum van twintig procent van het geplaatste kapitaal is geschrapt. Voortaan kan een BV dus onbeperkt eigen aandelen verwerven.

Op fiscaal vlak wordt het verschil tussen de verkrijgingsprijs van de aandelen en het gedeelte van het gerevaloriseerde gestorte kapitaal dat de verkregen aandelen vertegenwoordigen bij een inkoop beschouwd als een uitgekeerd dividend (artikel 186 van het WIB92).

Dat dividend, ook inkoopbonus genoemd, wordt fiscaal echter slechts verondersteld te worden uitgekeerd op het moment en voor een bedrag van het eigen vermogen resulterend uit:

- 1° de boeking van een waardevermindering op de aandelen;
- 2° de vervreemding van aandelen met minderwaarde;
- 3° de vernietiging of van rechtswege nietig worden van de aandelen;
- 4° de ontbinding van de vennootschap.

Vroeger werd de belasting van inkoopboni, indien de verkrijging van eigen aandelen overeenkomstig de vennootschapswetgeving – die voorzag in een maximum van twintig procent – werd uitgevoerd, uitgesteld zolang de aandelen in de portefeuille werden gehouden. Ze werd pas

¹ Cf. Memorie van toelichting, *Parl. St.*, Kamer, nr. 54-3367/001, p. 35.

Stockphoto.com/PinkyPills

geheven wanneer de aandelen het patrimonium van de vennootschap daadwerkelijk verliezen (door vernietiging, vervreemding, enzovoort).

Doordat het maximum van twintig procent met de inwerking-treding van het WVV verdween, konden vennootschappen de belasting van de inkoopboni a priori uitstellen tot in het oneindige, ongeacht de omvang van de verworven eigen aandelen.

F.2. Invoering van een maximum van twintig procent in het fiscaal recht

14. Om de fiscale neutraliteit te verzekeren in vergelijking met de situatie voor het WVV in werking is getreden, heeft de wetgever een zesde lid toegevoegd aan artikel 186 van het WIB92, zodat het maximum van twintig procent behouden blijft. In dat lid lezen we: «*In de mate dat de verkrijging tot gevolg heeft dat de vennootschap die de aandelen heeft uitgegeven eigen aandelen in portefeuille houdt die meer dan twintig procent van haar kapitaal vertegenwoordigen, worden de nieuw verworven aandelen (boven die limiet) geacht te zijn vernietigd.*»

In tegenstelling tot de situatie voor het WVV bestaat de regularisatietermijn van een jaar niet langer, waardoor

de belasting onmiddellijk wordt geheven zodra het maximum wordt overschreden. Zo blijft de fiscale neutraliteit gewaarborgd en vermijdt de wetgever dat de uitkering van dividenden tot in het oneindige wordt uitgesteld. De timing verandert dus: voor deze effecten kan de belasting niet worden uitgesteld zodra ze geacht worden te zijn vernietigd².

Aanvullend biedt artikel 186 van het WIB92 de vennootschap de mogelijkheid aan te geven welke aandelen de overschrijding van de belastingdrempel hebben veroorzaakt. Bij gelijktijdige verwerving van aandelen van verschillende overdragers of tegen een verschillende prijs heeft de vennootschap de mogelijkheid om vrij aan te geven welke nieuw verworven aandelen als vernietigd worden beschouwd. Doet ze dat niet, dan worden de nieuw verworven aandelen geacht te zijn vernietigd in verhouding tot het aantal aandelen per overdrager of per verkrijgingsprijs. Een cijfervoorbeeld van de overschrijding van de limiet van twintig procent vindt u in de memorie van toelichting³.

In dat opzicht zou het wenselijk zijn de gevolgen van de overschrijding van het maximum van twintig procent te verhalen op de overdragers, die, in voorkomend geval, de BDI-aftrek genieten. Dat kan ons inziens niet worden beschouwd als misbruik, aangezien de wetgever uitdrukkelijk de

² Cf. E. von FRENCKELL, G. GALEA en M. DURANT, "Le nouveau CSA et la fiscalité des restructurations", in *Incidences fiscales de la réforme du droit des sociétés*, L. HERVE en I. RICHELLE (coörd.), Tax Institute, Larcier, Brussel, 2019, p. 155.

³ Cf. Memorie van toelichting, *Parl. St.*, Kamer, nr. 54-3367/001, p. 18 en 19.

mogelijkheid verleent om aan te geven welke aandelen worden geacht te zijn vernietigd⁴.

F.3. Eigen aandelen die in de portefeuille worden gehouden

15. Hoewel de aandelen worden geacht te zijn vernietigd voor fiscale doeleinden, blijven zij wel bestaan. Indien de vennootschap ze in portefeuille houdt, is de fiscale nettowaarde ervan gelijk aan nul en vormt de waarde waarvoor ze zijn ingeschreven op de balans een uitgedrukte niet-verwezenlijkte meerwaarde (nieuw artikel 186 van het WIB92).

Overeenkomstig artikel 44 § 1, 1° van het WIB92 zijn deze meerwaarden voorlopig vrijgesteld van vennootschapsbelasting als ze voldoen aan de onaantastbaarheidsvoorwaarde waarvan sprake in artikel 190 lid 2 van het WIB92.

F.4. Verkoop van eigen aandelen

16. Als de vennootschap later beslist de aandelen in kwestie te verkopen, zal ze rekening moeten houden met twee nieuwe regels.

De eerste vloeit voort uit artikel 188, lid 3, 1° van het WIB92. Volgens dat artikel wordt «*de ontvangen vergoeding of de verkoopwaarde, verminderd met de kosten van vervreemding, niet in aanmerking genomen om de belastbare winst te bepalen ten belope van de aanschaffingswaarde ervan.*»

De andere regel, die we terugvinden in het laatste lid van artikel 186 van het WIB92, verduidelijkt dat de fictieve vernietiging van aandelen geen invloed heeft op het naleven van de permanentie- en participatievoorwaarden in het kader van de vrijstelling van de meerwaarden op aandelen.

De fictieve vernietiging van de aandelen heeft geen invloed op de duur dat ze in de portefeuille blijven of zijn gebleven, om de minimale bewaarduur van één jaar te bepalen, wat een van de noodzakelijke voorwaarden is om de vrijstelling van de meerwaarde in geval van vervreemding te kunnen genieten.

In de memorie van toelichting bij de wet van 17 maart 2019 wordt gezegd dat het moment van verwerving van de eigen

Het WVV heeft de inkoop van eigen aandelen versoepeld. Dit regime is niet langer beperkt tot maximum 20% van de aandelen. Voortaan kan een BV onbeperkt eigen aandelen verwerven.

aandelen bepalend is om na te gaan of de permanentie- en participatievoorwaarden zijn vervuld met het oog op de verzaking van de roerende voorheffing op de boni die eruit voortvloeien, aangezien de vennootschap wordt geacht op dat moment een dividend uit te keren⁵.

F.5. Invloed op het gestorte kapitaal

17. Het gestorte kapitaal wordt verminderd ten belope van het aandeel dat overeenkomt met de verworven en fictief vernietigde eigen aandelen. De verkrijging van eigen aandelen leidt zo tot een vermindering van het gestorte kapitaal overeenkomstig artikel 188, lid 1 van het WIB92, hoewel die aandelen wel blijven bestaan.

In de veronderstelling dat ze daarna worden verkocht, wordt het aandeel in het kapitaal dat was verdwenen als gevolg van de fictieve vernietiging van de verworven eigen aandelen, wedersamengesteld ten belope van de ontvangen vergoeding of de verkoopwaarde, verminderd met de verkoopkosten. Die verhoging van het gestorte kapitaal wordt niettemin beperkt tot het bedrag waarmee het bij de verwerving van diezelfde aandelen werd verminderd (artikel 188, lid 3, 2° van het WIB92). Die verhoging van het gestorte kapitaal, die niet echt voortvloeit uit een inbreng, is fiscaal neutraal.

De memorie van toelichting bij de wet van 17 maart 2019 bevat heel wat voorbeelden van de verwerving van eigen aandelen⁶.

F.6. Blijvende asymmetrie

18. De asymmetrie die ontstaat bij de verwerving van eigen aandelen onder de limiet van de twintig procent die niet wordt gevolgd door een verkoop of een onmiddellijke vernietiging, blijft bestaan.

Het tijdsverloop tussen de betaling van de verworven aandelen en de bepaling van het moment waarop een dividend geacht wordt te zijn uitgekeerd na een van de in artikel 186 van het WIB92 opgesomde gebeurtenissen, wordt niet geregeld door de wet van 17 maart 2019.

In de memorie van toelichting wordt eraan herinnerd dat de wet van 17 maart 2019 tot doel heeft de fiscale neutraliteit van de nieuwe regels van het WVV te verzekeren. De asymmetrie vloeit echter niet voort uit de nieuwe regels, maar

4 Cf. G. DELFOSSE en I. PANIS, «Aspects fiscaux du nouveau Code des sociétés et des associations», *R.G.F.C.P.*, 2019/6, p. 31.

5 Cf. Memorie van toelichting, *Parl. St.*, Kamer, nr. 54-3367/001, p. 20.

6 Cf. Memorie van toelichting, *Parl. St.*, Kamer, nr. 54-3367/001, p. 20 tot 28.

uit eerder goedgekeurde, oudere wetten⁷. De oplossing voor dat tijdsverschil moet worden «*ondergebracht in een ontwerp dat losstaat van dit ontwerp*»⁸.

G. Fusies, splitsingen en gelijkgestelde verrichtingen⁹

G.1. Autonome definities

19. Als gevolg van de bevestiging van de theorie van de statutaire zetel in het vennootschapsrecht en het behoud van de theorie van de werkelijke zetel in het fiscaal recht, heeft de wetgever autonome fiscale definities opgesteld voor de reorganisatieverrichtingen.

Zo schaft de wet van 17 maart 2019 de impliciete verwijzing naar het vennootschapsrecht af en voegt ze nieuwe definities toe, enerzijds voor fusies, splitsingen en gelijkgestelde verrichtingen, en anderzijds voor de inbreng van bedrijfsafdelingen of algemeenheid van goederen (nieuw artikel 2, § 1, 6°/1 en 6°/2 van het WIB92). Deze nieuwe definities zijn geïnspireerd op de definities van de richtlijn voor fusies nr. 2009/133/EG.

Doordat het fiscaal recht wordt losgekoppeld van het vennootschapsrecht, is het nu mogelijk dat herstructurerings waarbij uitsluitend of ook buitenlandse vennootschappen betrokken zijn, worden geregeld door het WIB92. Vennootschappen naar buitenlands recht die hun eigenlijke bestuurszetel in België hebben, zullen aan het Belgische fiscale recht moeten voldoen, ook al is er geen enkel aanknopingspunt met het Belgische vennootschapsrecht. Door de tweeledigheid tussen de theorie van de statutaire zetel volgens het vennootschapsrecht en de theorie van de werkelijke zetel volgens het fiscaal recht worden zulke situaties mogelijk.

De wet van 17 maart 2019 schrapt dus logischerwijs de voorwaarde dat de verrichting moet verlopen overeenkomstig het vennootschapsrecht opdat ze fiscaal neutraal kan gebeuren (oude artikels 46, § 1, lid 3, 2° en 211, § 1, lid 4 van het WIB92). De schrapping van die vereiste is te verklaren doordat moeilijk te controleren is of die verrichtingen die onder een buitenlands recht vallen, wel degelijk aan dat laatste recht voldoen.

De andere voorwaarden om de fiscale neutraliteit te kunnen genieten, blijven behouden. De verrichtingen moeten met name betrekking hebben op binnenlandse of intra-Europese

Stockphoto.com/MilosStankovic.

vennootschappen en beantwoorden aan een legitieme financiële of economische behoefte.

G.2. Nieuwe beoogde hypotheses

20. De lijst van situaties in artikel 210 van het WIB92 die het fiscale regime uit de artikels 208 en 210 van het WIB92 kunnen genieten, werd uitgebreid met de volgende gevallen:

- 1° de ontbinding van een binnenlandse vennootschap zonder verdeling van het maatschappelijke vermogen bij een verrichting die niet kan worden beschouwd als een fusie, splitsing of gelijkgestelde verrichting (nieuw artikel 210, § 1, 2° van het WIB92). Volgens de memorie van toelichting wordt daarmee de overname bedoeld van een binnenlandse vennootschap middels de betaling van een opleg in speciën van meer dan tien procent van de nominale waarde of de fractiewaarde van de aandelen¹⁰;
- 2° de overdracht zonder ontbinding van het gehele of gedeeltelijke maatschappelijke vermogen van een binnenlandse vennootschap die blijft bestaan ter gelegenheid van een verrichting die overeenkomt met die die in het WIB92 worden gedefinieerd als verrichtingen gelijkgesteld met een splitsing (nieuw artikel 210, § 1, 2°bis van het WIB92); deze bepaling is bedoeld om

7 Cf. Memorie van toelichting, *Parl. St.*, Kamer, nr. 54-3367/001, p. 20.

8 Cf. Memorie van toelichting, *Parl. St.*, Kamer, nr. 54-3367/001, p. 20.

9 Zie hierover met name E. von FRENCKELL, G. GALEA en M. DURANT, «Le nouveau CSA et la fiscalité des restructurations», *op. cit.*, p. 135-164; L. DE BROE en D. GARABEDIAN, «Aspects de droit fiscal», in *Le nouveau droit des sociétés et associations : le CSA sous la loupe*, Limal, Anthemis, 2019, p. 555.

10 Cf. Memorie van toelichting, *Parl. St.*, Kamer, nr. 54-3367/001, p. 15 en 16.

vennootschappen die onder een buitenlands recht vallen, omdat ze hun statutaire zetel in het buitenland hebben, bij een met splitsing gelijkgestelde verrichting of een gelijkgestelde verrichting te onderwerpen aan het voormelde belastingstelsel.

In de memorie van toelichting wordt gesteld dat de wetgever dat heeft bedoeld voor de partiële splitsing van een binnenlandse vennootschap waardoor een deel van het maatschappelijke vermogen wordt overgedragen met rechtstreekse toekenning van aandelen aan de aandeelhouders, niet van de verkrijgende vennootschap, maar van de moedervennootschap daarvan¹¹.

Artikel 2, § 1, 6/1, g), 2) van het WIB92 definieert de stilzwijgende partiële splitsing als de rechtshandeling waarbij een deel van de activa en passiva van het vermogen van een vennootschap, zonder ontbinding, overgaat op een andere vennootschap die reeds al haar aandelen en andere stemrechtverlenende effecten bezit.

H. Enkele aspecten van het overgangsrecht

21. Overeenkomstig artikel 119, § 1, lid 1 treedt de wet van 17 maart 2019 in werking op 1 mei 2019. Die datum valt samen met de datum van inwerkingtreding van het WVV. 1 mei 2019 is ook de datum waarop bepaalde specifieke bepalingen in werking treden¹².

De wet van 17 maart 2019 beperkt zich niet tot de aanpassing van een aantal bepalingen, ze geeft voor een aantal begrippen ook autonome definities.

Zo zijn de nieuwe autonome definities in verband met fusies, splitsingen, gelijkgestelde verrichtingen of de inbreng van algemeenheid van goederen en bedrijfsafdelingen sinds 1 mei 2019 van toepassing op verrichtingen uitgevoerd vanaf die datum.

Dat geldt ook voor de bepalingen die vroeger verwezen naar het begrip ‘maatschappelijk kapitaal’. Het nieuwe begrip ‘kapitaal’ is van toepassing op de verwerving van eigen aandelen en terugbetalingen van kapitaal sinds 1 mei 2019.

De wijzigingen aan het VVPR*bis*-regime gaan gepaard met specifieke regels met betrekking tot de inwerkingtreding ervan. Vennootschappen zonder minimaal maatschappelijk kapitaal kunnen nu gebruikmaken van dat regime en onder bepaalde voorwaarden dividenden uitkeren met een

verminderde roerende voorheffing. Die versoepeling is van toepassing op inbrengen gedaan sinds 1 mei 2019.

De wet van 17 maart 2019 houdt ook rekening met het feit dat het WVV sinds 1 mei 2019 niet onmiddellijk van toepassing is op alle vennootschappen, maar gefaseerd in werking treedt. Er wordt aan bestaande vennootschappen een overgangperiode toegestaan tot en met 1 januari 2020 voor de dwingende bepalingen en tot en met 1 januari 2024 voor de overige bepalingen. De fiscale wetgeving behoudt bijgevolg de verwijzingen naar het oude wetboek van vennootschappen voor vennootschappen die nog niet zijn aangepast aan het WVV.

Zolang het WVV niet van toepassing is op een vennootschap, kan er voor de toepassing van de fiscale wetgeving worden verwezen naar het oude wetboek van vennootschappen. Zo betekent de overgangsbepaling dat de nieuwe verwijzing naar artikel 1:24 van het nieuwe WVV gelezen moet worden als een verwijzing naar artikel 15 van het oude WVV zolang de vennootschap niet onderworpen is aan het nieuwe WVV¹³.

I. Conclusie

22. De wetgever beoogde strikte fiscale neutraliteit en heeft zich voornamelijk beperkt tot een aanpassing van de fiscale terminologie. Die aanpassing heeft op het eerste gezicht niet tot substantiële wijzigingen geleid, afgezien van een versoepeling van de regels die van toepassing zijn op het VVPR*bis*-regime en van een verstrenging van de regels die van toepassing zijn op de verwerving van eigen aandelen. In dat opzicht blijft het gedane werk deels onvolledig en zouden er enkele aanpassingen moeten gebeuren.

In die context benadrukken de nieuw ingevoerde autonome definities eigen aan de fiscale wetgeving de grotere afstand tussen het fiscaal recht en het vennootschapsrecht, hoewel het onderscheid tussen gestort kapitaal, belaste reserves en vrijgestelde reserves blijft bestaan.

De toekomst zal uitwijzen of de wetgever zijn doel daadwerkelijk heeft bereikt. De toepassing van de overgangsbepalingen zal zeker tot vragen leiden.

Om te slagen betekent deze copernicaanse omwenteling die de BV op Belgisch niveau is, dat fiscalisten een open geest nodig zullen hebben. We zien de toekomst met ongeduld en interesse tegemoet.

 Luc Herve
Advocaat

¹¹ Cf. Memorie van toelichting, *Parl. St., Kamer, nr. 54-3367/001*, p. 15 en 16.

¹² Cf. L. DE BROE en M. PEETERS, “Doorgedreven vereenvoudiging vennootschapsvormen en inwerkingtreding”, *Fiscoloog*, nr. 1610, 1 mei 2019.

¹³ Cf. Memorie van toelichting, *Parl. St., Kamer, nr. 54-3367/001*, p. 53.

Verbouwwerken aan 6% of nieuwbouw aan 21%?

In de praktijk is het niet steeds duidelijk of een renovatieproject van bestaande gebouwen/woningen onderworpen is aan het verlaagd tarief van zes procent, of als een nieuwbouw moet worden aanzien en onderworpen is aan het normaal tarief dat op dit ogenblik eenentwintig procent bedraagt. Waar ligt juist dit onderscheid? Wat wordt bedoeld met de begrippen ‘omvorming’ of ‘renovatie’?

Wettelijke regeling

Werk in onroerende staat met betrekking tot privé-woningen is onderworpen aan het verlaagd tarief van zes procent, wanneer volgende voorwaarden zijn vervuld (KB nr. 20, tabel A, rubriek XXXI en rubriek XXXVIII):

1. de handelingen moeten de omvorming, renovatie, rehabilitatie, verbetering, herstelling of het onderhoud, met uitsluiting van de reiniging, geheel of ten dele van een woning tot voorwerp hebben;
2. de handelingen moeten betrekking hebben op een woning die, na de uitvoering ervan, hetzij uitsluitend, hetzij hoofdzakelijk, als privé-woning wordt gebruikt;
3. de handelingen moeten worden verricht aan een woning waarvan de eerste ingebruikneming ten minste tien jaar voorafgaat aan het eerste tijdstip van opeisbaarheid van de btw dat zich voordoet;
4. de handelingen moeten worden verstrekt en gefactureerd aan een eindverbruiker;
5. de door de dienstverrichter uitgereikte factuur en het dubbel dat hij bewaart, moeten, op basis van een duidelijk en nauwkeurig attest van de afnemer, melding maken van het voorhanden zijn van de elementen die de toepassing van het verlaagd tarief rechtvaardigen; behalve in geval van samenspanning tussen de partijen of klaarblijkelijk niet naleven van onderhavige bepaling, ontlast het attest van de afnemer de dienstverrichter van de aansprakelijkheid betreffende de vaststelling van het tarief.

Uit deze wettelijke bepaling kan niet worden afgeleid wat juist wordt verstaan onder omvorming of renovatie, noch onder nieuwbouw. De criteria op basis waarvan een verbouwd oud gebouw als een nieuw gebouw moet worden beschouwd, zijn niet vastgelegd in het wetboek zelf, maar enkel in de administratieve publicaties.

Administratieve commentaar

Via haar administratieve aanschrijving nr. 6 van 22 augustus 1986 heeft de Administratie deze begrippen enigszins verduidelijkt. Zij stelt dat onder ‘omvorming’ moet worden verstaan, de verbouwing zowel aan de buitenkant (en inzonderheid de rehabilitatie) als aan de binnenkant van het gebouw

of de vergroting door toevoeging van nieuwe vertrekken en de uitbreiding van bestaande vertrekken (randnummer 30 van deze aanschrijving).

Het bestaan van een verbouwing wordt niet bekritiseerd wanneer de renovatiewerken op een relevante wijze steunen op oude dragende muren (inzonderheid de buitenmuren) en, meer algemeen, op de wezenlijke elementen van de structuur van het te renoveren gebouw.

Daarentegen dient als een bouwwerkzaamheid die bijdraagt tot de oprichting van een nieuw gebouw te worden aangemerkt:

1. het herbouwen van een gebouw na afbraak, zelfs in geval van behoud der funderingen en kelders van het oude gebouw of van bijkomende elementen van zijn structuur (bijvoorbeeld alleen de voorgevel aan de straatzijde wordt behouden omwille van de integratie in het stedelijk kader);
2. de bouw van een of meer bijkomende appartementen in een appartementsgebouw door bovenbouw of op een andere wijze, wanneer deze nieuwe appartementen, onder toepassing van het stelsel van medeëigendom, vervreemdbaar zijn met toepassing van de BTW;
3. ingeval de eigenaar een gebouw aan het zijne aanbouwt, indien deze aanbouw geen vergroting is van het eerste gebouw, maar een nieuw gebouw dat op zichzelf vatbaar is voor vervreemding onder het stelsel van de BTW, daar het onderscheiden is van het oude gebouw;
4. een grondige omvorming van een schuur of een ander bijgebouw van een boerderij tot een woonhuis.

Elk van deze gevallen werden echter door de rechtspraak en door latere administratieve commentaren voorzien van concrete invullingen. Hieruit is gebleken dat de grens tussen de toepassing van het verlaagd tarief van zes procent en een nieuwbouw een feitenkwestie is en blijft waarbij het onderscheid zeer subtiel is.

Voorbeelden uit de praktijk

In hetgeen volgt worden een aantal belangrijke voorbeelden uit de praktijk aangehaald waaruit het subtiel onderscheid tussen omvorming en nieuwbouw blijkt. Tevens worden,

voor zover mogelijk, concrete voorbeelden meegegeven van belangrijke wetenswaardigheden in deze materie.

Vergroting van een woning

Het gebeurt dat een woning wordt uitgebreid met een bijkomende oppervlakte. De uitbreiding van een bestaand gebouw kan worden aangemerkt als een omvorming (of verbouwing) van dat gebouw, voor zover cumulatief voldaan is aan de twee volgende voorwaarden:

- de oppervlakte van het oude gedeelte blijft betekenisvol in vergelijking met het nieuwe gedeelte;
- het nieuwe gedeelte kan niet onafhankelijk van het oude gedeelte functioneren maar het vormt er integendeel een coherent en complementair geheel mee, wat het gebruik van het gebouw betreft.

Opdat sprake is van een omvorming moet de oppervlakte van het oude gedeelte betekenisvol zijn ten aanzien van het nieuwe gedeelte. Er kan worden van uitgegaan dat dit het geval is wanneer de oppervlakte van het oude gedeelte groter is dan de helft van de totale oppervlakte van de woning of het woningcomplex na de uitvoering van de werken.

Inzake deze problematiek van oppervlaktevergelijking werd door de minister van Financiën in antwoord op een parlementaire vraag¹ gesteld dat bij de berekening van de te vergelijken oppervlakten inzonderheid rekening moet worden gehouden met hetgeen volgt:

- gemeten worden vanaf en tot de buitenkanten van de opgaande muren;
- rekening houden met de totale oppervlakte van ieder vlak gedeelte (draagvloer) van de woning, inclusief dus 'verloren oppervlakte, zoals onder een schuin dak';
- rekening houden met de oppervlakte van bergruimte, kelder, zolder en in- of aangebouwde garage;
- de oppervlakte van de gedempte kelder weglaten bij de berekening van de oppervlakte van het oude gedeelte dat overblijft na de werken.

Merk ook op dat, wanneer een gedeelte van de oude woning wordt afgebroken, de oppervlakte ná de uitvoering van de werken moet vergeleken worden met de nog bestaande oppervlakte van het oude gedeelte ná de afbraak. Dit is althans de interpretatie die door de Administratie gegeven wordt aan voornoemde stelling. Uit de praktijk blijkt evenwel dat deze zienswijze veelal wordt gevolgd door de hoven en rechtbanken.

Wat de tweede voorwaarde betreft om te kunnen spreken van een omvorming, is het vereist dat het nieuwe

De grens tussen de toepassing van het verlaagd tarief en een nieuwbouw is een feitenkwestie.

gedeelte niet onafhankelijk van het oude gedeelte kan functioneren maar het oude gedeelte aanvult en er dus inzake aanwending van het gebouw een geheel mee vormt. Daarentegen is niet vereist dat het nieuwe gedeelte zich onder hetzelfde dak bevindt als het oude gedeelte².

Praktijkgevallen van omvormingswerken

Onderstaande gevallen zijn veelal praktische situaties die blijken uit de rechtspraak terzake.

Zowel het hof van beroep te Bergen als dat van Gent heeft geoordeeld dat indien de wetgever geen definitie heeft gegeven van het begrip werken of handelingen die de omvorming, de renovatie, van een woning tot voorwerp hebben, dat in zijn gebruikelijke betekenis moet worden begrepen en de omvang van die werken niet zodanig kan zijn dat ze met bouwwerken van een nieuwbouw kunnen worden gelijkgesteld³.

Het hof van beroep te Gent heeft overigens ook geoordeeld dat niet hoeft te worden verwezen naar andere wetgevingen of naar het standpunt van derden, bijvoorbeeld een gemeente of stad (zoals de vermelding op de stedenbouwkundige vergunning) of van een architect⁴.

Wanneer een industrieel gebouw wordt verbouwd en verdeeld in individuele woonappartementen kunnen deze werken onderworpen zijn aan het verlaagd tarief van zes

1 PV nr. 1117 van 9 oktober 2002, de heer Leterme.

2 Beslissingen nr. E.T. 106.993 van 1 september 1994 en nr. E.T. 106.933/2 van 29 maart 2006.

3 Hof van beroep van Bergen van 28 oktober 2011 en van Gent van 6 december 2005.

4 Hof van beroep te Gent van 6 december 2005.

procent, gezien de structuur van het gebouw behouden blijft (dragende muren, indeling in verdiepingen en dergelijke)⁵.

Op de verbouwing van een industrieel gebouw tot een loft is in principe het verlaagd tarief van zes procent van toepassing, althans als de verbouwingswerken beperkt blijven tot het bestaande volume van het gebouw⁶. Het verlaagde tarief geldt dan weer niet voor de bouw van één of meer bijkomende lofts boven of naast het bestaande gebouw, wanneer die nieuwe lofts in het stelsel van de gedwongen mede-eigendom kunnen vallen en met toepassing van de BTW kunnen worden verkocht.

In een specifiek geval oordeelde de Dienst Voorafgaande Beslissingen in Fiscale Zaken van de Federale Overheidsdienst Financiën (DVB) dat het omvormen van vier dienstbodekamers en een zolder in een duplex onderworpen worden aan het tarief van zes procent als voldaan wordt aan de voorwaarde dat het gebouw meer dan tien jaar oud is⁷.

Het hof van beroep te Gent heeft bovendien in haar arrest gesteld dat er in wezen een nieuwbouw tot stand werd gebracht, wanneer blijkt dat van een oorspronkelijk herenhuis alle binenmuren, de achtergevel, de houten vloeren en de zolderingen volledig worden afgebroken, dat de houten zolderingen worden vervangen door betonvloeren, dat er nieuwe verdieplingsplaten worden aangebracht, dat van het herenhuis met kelder, gelijkvloers, twee verdiepingen en een dakverdieping, eigenlijk een appartementsgebouw met vier appartementen wordt gemaakt.

Het volledig verwijderen van de interne constructie en van de achtergevel van het oorspronkelijk herenhuis en het vervangen ervan door een nieuwe inwendige constructie houdt hoe dan ook het oprichten van een nieuwbouw in⁸.

Wanneer na afbraakwerken voor de omvorming van een rijwoning maar twee gemeenschappelijke muren overblijven (los van het feit dat de vloerstroken erop rusten), moeten de omvormingswerken volgens de administratieve rechtsleer als bouwwerken worden beschouwd, zelfs al zijn de kelders van deze woning bewaard gebleven⁹.

Handelingen die geen betrekking hebben op de eigenlijke woning

Zijn expliciet uitgesloten van het verlaagde BTW-tarief: het werk in onroerende staat en andere onroerende

handelingen die geen betrekking hebben op de eigenlijke woning, zoals bebouwingswerkzaamheden, tuinaanleg en oprichten van afsluitingen, zoals ondermeer:

- **Toegangswegen**

Als toegangsweg wordt enkel beschouwd, elke weg die een gebouw dat bestemd is om te worden bewoond, rechtstreeks verbindt met de openbare weg en die gebruikt wordt, al dan niet uitsluitend, door de bezoekers en bewoners van dat gebouw. In dat geval kan het BTW-tarief van zes procent van toepassing zijn.

De aanleg van een weg is steeds onderworpen aan het normale BTW-tarief van eenentwintig procent wanneer deze weg niet verbonden is met de openbare weg en enkel dient als wandelpad in de tuin of wanneer deze weg uitsluitend dient als toegangsweg voor de brandweer of als toegangsweg naar een afzonderlijke garage of ander niet voor bewoning bestemd gebouw (tuinhuis, schuur, enzovoort).

- **Terrassen**

De terrassen aangelegd op het perceel van een woning worden slechts beschouwd als deel uitmakend van de woning wanneer ze grenzen aan een gebouw dat bestemd is om te worden bewoond (in dat geval kan het BTW-tarief van zes procent van toepassing zijn).

Een terras dat gelegen is in de tuin is evenwel steeds onderworpen aan het normale btw-tarief van eenentwintig procent.

- **Afsluitingen en muurtjes**

Plaatsen van afsluitingen, met inbegrip van toegangspoorten, zijn expliciet uitgesloten van de toepassing van het verlaagde btw-tarief van zes procent.

Muurtjes evenwel die grenzen aan de woning en die geen eigenlijke scheiding of afbakening van de eigendom vormen, kunnen wel aangemerkt worden als deel uitmakend van de woning, evenals hekkens of poortjes die in dergelijke muurtjes zijn ingewerkt.

- **Serres, veranda's en pergola's**

De handelingen met betrekking tot serres en pergola's die losstaan van de woning – en die aan te merken zijn als aanhorigheden van een tuin – zijn uitgesloten van het BTW-tarief van zes procent¹⁰.

 Luc Heylens
Belastingconsulent

5 PV nr. 86 van 19 oktober 1999, mevrouw Pieters.

6 PV nr. 10991 van 28 maart 2011, de heer Chabot.

7 Voorafgaande beslissing nr. 2011.406 van 18 oktober 2011.

8 Hof van Beroep te Gent van 6 december 2005.

9 Hof van Beroep te Gent van 17 februari 2015.

10 Beslissing nr. E.T. 62.393 van 28 april 1988.

€ Uitbreng van onroerend goed bij vereffening personenvennootschap: Vlabel voert fiscale druk nog op

Het onderbrengen van een onroerend goed dat niet professioneel wordt gebruikt in een managementvennootschap wordt in de huidige tijdsgeest fiscaal ontmoedigd. Er zijn doorheen de jaren evenwel heel wat managementvennootschappen geweest die in tijden waarin één en ander fiscaal minder repressief werd bejegend, een privéwoning aankochten die werd gebruikt door hun bestuurder. Die bestuurders zijn intussen vaak pensioengerechtigd en overwegen een liquidatie van hun vennootschap. Zoals hierna zal blijken, zijn de fiscale gevolgen van de uitbreng van dergelijk onroerend goed fors. De vraag rijst dan ook vaak of in het kader van liquidatie toepassing kan worden gemaakt van een liquidatiereserve ter gelegenheid van de uitbreng van het onroerend goed en of beroep kan gedaan worden op het algemeen vast recht inzake registratiebelasting. In dit artikel zetten we de zaken op een rijtje. Het uitgangspunt is een besloten vennootschap (BV) zonder schulden en met een onroerend goed dat quasi volledig is afgeschreven.

1. Wettelijke bepalingen

Een vennootschap in vereffening blijft aan de vennootschapsbelasting onderworpen in de zin van de artikelen 183 tot 207 van het WIB92¹. Artikel 208 van het WIB92 stelt daarnaast dat wanneer de vennootschap wordt vereffend, de winst van de vereffende vennootschap de meerwaarden zal bevatten die worden verwezenlijkt of vastgesteld naar aanleiding van de verdeling.

Vervolgens bepaalt artikel 209 van het WIB92 dat als een uitgekeerd dividend wordt aangemerkt het positieve verschil tussen de uitkeringen in geld, in effecten of in enige andere vorm, en de gerevaloriseerde waarde van het gestorte kapitaal (hierna kortweg de “liquidatiebonus” genoemd). Voorts bepaalt dat artikel dat de uitkeringen worden geacht achtereenvolgens voort te komen:

- 1° eerst uit de gerevaloriseerde waarde van het gestorte kapitaal;
- 1°/1 vervolgens uit de liquidatiereserve, bedoeld in de artikelen 184quater of 541;
- 2° vervolgens uit de voorheen gereserveerde winst, andere dan deze bedoeld in de bepaling onder 1°/1, die reeds aan de vennootschapsbelasting is onderworpen, de meerwaarden die worden verwezenlijkt of vastgesteld naar aanleiding van de verdeling van het vermogen inbegrepen;
- 3° en ten slotte uit de voorheen vrijgestelde winst.

Gelet op het feit dat voor een vennootschap in vereffening nog steeds de regels inzake de vennootschapsbelasting gelden, zal er bij de uitbreng van een volledig afgeschreven onroerend goed een belastbare meerwaarde ontstaan.

2. Fiscale implicaties

De focus ligt hierna op de roerende voorheffing (RV) en de registratiebelasting.

Het tarief inzake roerende voorheffing op een liquidatiedividend dat wordt uitgekeerd aan een natuurlijk persoon bedraagt vandaag dertig procent. Dat betekent *in casu* dat een taxatie van dertig procent zal gebeuren op de liquidatiebonus die door de vennootschap wordt uitgekeerd. Dit is een heffing die plaatsvindt nadat er al fiscaal werd afgerekend op de meerwaarde tegen het gangbare tarief in de vennootschapsbelasting.

Inzake registratiebelasting gelden er ook specifieke regels en zal maar in een beperkt aantal gevallen kunnen vermeden worden dat het verkooprecht van tien procent van toepassing is.

In de hypothese dat wanneer bij de sluiting van de vereffening van een vennootschap (door de vereffenaar) het onroerend goed expliciet wordt toegewezen aan één of meer vennoten van de vennootschap in vereffening, zal in principe

1 Zie artikel 208 WIB92.

het verkooprecht van toepassing zijn, dat in Vlaanderen tien procent² bedraagt.

Voor de vennootschap onder firma, commanditaire vennootschap, besloten vennootschap en de coöperatieve vennootschap bestaat er echter een uitzondering³: komt men in aanmerking voor deze uitzondering, dan zal bij een verkrijging door alle vennoten samen er geen verkooprecht verschuldigd zijn, maar zal in eerste instantie het algemeen vast recht van 50 euro van toepassing zijn. Er moet dan wel aangetoond worden dat de vennoten aandeelhouder waren van de vennootschap in kwestie op de datum dat de vennootschap het onroerend goed met toepassing van het verkooprecht aankocht, dan wel dat de vennoot die het onroerend goed bekomt het zelf heeft ingebracht. De heffing van de registratiebelasting wordt in deze hypothese uitgesteld tot bij de latere toebedeling van het onroerend goed aan één of meer vennoten. Dit betekent dat afhankelijk van de feitelijke situatie ofwel het verkooprecht (10%) verschuldigd is, ofwel het verdeelrecht (2,5%), ofwel het algemeen vast recht (50 euro) van toepassing zal zijn. In het jargon noemt men dit de “wachtregeling”⁴. De wachtregeling is niet van toepassing bij verkrijging door de enige vennoot.

In een worst case scenario dat zeker niet onrealistisch is, ondergaat de vennootschap dus belasting op de (latente) meerwaarde aan het vennootschapsbelastingtarief, moet er dertig procent roerende voorheffing worden ingehouden op een liquidatiebonus (die eigenlijk uit stenen bestaat) en passeert Vlabel nog eens langs de kassa voor tien procent registratiebelasting.

3. Fiscale optimalisatie

De vraag rijst of er een mogelijkheid is om de zware fiscale pil wat te verzachten. Indien met een gezonde tijdshorizon kan gewerkt worden, kan er alleszins op de roerende voorheffing worden bespaard. De oplossing stelt zich in het gegeven om de winst die wordt gerealiseerd naar aanleiding van de overdracht van het onroerend goed (door verkoop aan de venno(o)t, dividenduitkering in natura of

anderszins), over te boeken naar de liquidatiereserves. Zoals bekend, moet er immers geen roerende voorheffing worden ingehouden op de winsten die de vennootschap na betaling van een bijzondere aanslag van tien procent heeft overgeboekt naar een liquidatiereserve^{5, 6}. Deze vrijstelling

2 Zie artikel 2.9.1.0.4. VCF (cf. artikel 129 W.Reg.) voor de vennootschap onder firma, commanditaire vennootschap, besloten vennootschap en de coöperatieve vennootschap. Zie artikel 2.9.1.0.5. VCF (cf. artikel 130 W.Reg.) voor de naamloze vennootschap, Europese vennootschap en de Europese coöperatieve vennootschap.

3 Artikel 2.9.1.0.4., (2)-(3) VCF. Zie ook artikel 129, (2) – (3) W.Reg.

4 Hierbij wordt opgemerkt dat de Vlaamse Belastingdienst (hierna: Vlabel) heeft bevestigd dat de ‘wachtregeling’ van toepassing blijft bij de toebedeling van vastgoed van een BV (of CV) aan haar vennoten, zelfs na afschaffing van het begrip ‘kapitaal’ in het WVV. Over dit gegeven was discussie ontstaan, aangezien artikel 2.9.1.0.4, (3) VCF werd gewijzigd, waarbij de verwijzing naar een ‘reële kapitaalvermindering’ werd geschrapt. Zie Standpunt Vlabel nr. 19078 van 9 december 2019: “Een uitkering in natura van een onroerend goed die boekhoudkundig wordt aangerekend op de passiefrubriek van het eigen vermogen “beschikbare en/of onbeschikbare inbreng” valt onder toepassing van de wachtregeling zoals voorzien in artikel 2.9.1.0.4, derde lid VCF, mits voldaan is aan de voorwaarden van artikel 2.9.1.0.4, derde lid VCF, d.w.z. verkrijging door alle vennoten samen, naar verhouding van hun participatie in de vennootschap en zonder tegenprestatie.”

5 Weliswaar enkel maar een vennootschap die op grond van artikel 1:24, §1 – §6, van het WVV, als kleine vennootschap wordt aangemerkt, kan een liquidatiereserve aanleggen (zie artikel 184quater, (1) WIB92).

6 In verband met de vrijstelling van de roerende voorheffing, zie artikel 21, 11° WIB92. In verband met de bijzondere aanslag van tien procent, zie artikel 219quater WIB92. In verband met overboeking naar een liquidatiereserve, zie artikel 184quater WIB92.

van de roerende voorheffing is wel enkel maar van toepassing in de hypothese dat met de uitkering wordt gewacht tot aan de afsluiting van de vereffening.

In elk geval heeft de minister van Financiën bevestigd dat ook een vennootschap in vereffening een liquidatiereserve kan aanleggen⁷. De aanleg van een liquidatiereserve is echter wel niet meer mogelijk in het boekjaar waarin de vereffening zal worden afgesloten, hetgeen impliceert dat indien beroep wordt gedaan op de liquidatiereserve, het onroerend goed minstens in het boekjaar voor de afsluiting van de vereffening moet worden overgedragen (hetzij via een verkoop, hetzij, indien er afdoende reserves zijn, via een dividend in natura) aan de aandeelhouders van de vennootschap.

Ook de Dienst Voorafgaande Beslissingen ziet geen graven in het aanleggen van een liquidatiereserve door een vennootschap in vereffening⁸. Daarbij oordeelde de Dienst Voorafgaande Beslissingen dat er in de gevallen die aan haar werden voorgelegd, ook geen sprake is van fiscaal misbruik⁹ wanneer er niet-fiscale motieven aanwezig zijn¹⁰.

Gelet op het feit dat de liquidatiereserve een boekjaar van tevoren moet aangelegd worden, is het in elk geval niet zo dat er een mogelijkheid bestaat om de liquidatiereserve te combineren met het verlaagd tarief inzake registratielasting aangezien deze gunstregimes maar van toepassing zijn bij effectieve sluiting van de vereffening.

4. Recent standpunt Vlabel

Bovendien werd recent een merkwaardig standpunt ingenomen door Vlabel inzake de hypothese waarbij werd gesteld dat wanneer de uitkering van het onroerend goed niet onder de wachtregeling valt (bijvoorbeeld de rechtstreekse verkrijging door de enige vennoot), het verkooprecht van toepassing is van zodra er sprake is van een “inbetalinggeving” (standpunt nr. 19078 van 9 december 2019). Vlabel definieert dat begrip niet verder, maar heeft alleszins geoordeeld dat wanneer een uitkering van een onroerend goed, wordt aangerekend op de beschikbare reserves (en dus als een dividend in natura wordt aangemerkt), het verkooprecht steeds van toepassing is. Enkel indien er sprake is van een onverdeeldheid tussen vennootschap en vennoot, zal het verdeelrecht van toepassing zijn. Dit standpunt is in strijd

Enkel een aanrekening van het onroerend goed op kapitaal zou bij een vereffening waarbij de wachtregeling niet van toepassing is, nog kunnen leiden tot een toepassing van het algemeen vast recht.

met een beslissing die de federale administratie ooit nam en pas recent werd gepubliceerd (Besl. 9 oktober 2007, EE/102.046, gepubliceerd op 18 februari 2020, www.fisconetplus.be). In deze beslissing werd het algemeen vast recht nog opeisbaar geacht bij verkrijging door een enige vennoot van een eenmans-BV van een onroerend goed in één van de hypothesen als omschreven in de federale tegenhanger van artikel 2.9.1.0.4, tweede lid van de VCF. Aangezien het Waals gewest, in tegenstelling tot Vlabel in Vlaanderen, de dienst van de registratielastingen nog niet heeft overgenomen, blijven de administratieve beslissingen inzake de artikelen 129 en 130 van het W. Reg. nog onverkort gelden en moet dus worden vastgesteld dat Vlaanderen deze situatie zwaarder lijkt te belasten dan Wallonië. Noteer overigens dat de artikelen 129 en 130 van de Wal. W.Reg. nog specifieke regelingen kennen rond de historische vennoten en met de vennoot “verbonden personen”.

In de mate dat er sprake is van wat vroeger bekend stond als een “kapitaalvermindering” en nu een aanrekening op de beschikbare of onbeschikbare inbreng wordt genoemd, is er geen sprake van het verkooprecht mits de voorwaarden van de hoger vermelde uitzonderingsbepaling zijn voldaan, tenzij er toch een inbetalinggeving aan deze aanrekening ten grondslag ligt. In dat geval zou dus 50 euro algemeen vast recht kunnen toegepast worden.

Ervan uitgaand dat de vennootschap waarover sprake in onze hypothese wellicht destijds met een minimumkapitaal werd opgericht, zal dergelijke aanrekening hier niet spelen en zal er volgens Vlabel bij een dividend in natura aan de enige vennoot steeds een verkooprecht van toepassing zijn.

5. Besluit

De fiscale gevolgen van een uitbreng van een onroerend goed zijn fors. Het laatste standpunt van Vlabel lijkt de belastingdruk nog op te voeren in een aantal gevallen waarin vroeger een algemeen vast recht leek geclaimd te kunnen worden. Enkel een aanrekening van het onroerend goed op kapitaal zou bij een vereffening waarbij de wachtregeling niet van toepassing is, nog kunnen leiden tot een toepassing van het algemeen vast recht van 50 euro.

 Stefan Geluyckens
Advocaat

⁷ Parl. St. Kamer 2014-2015, 21 CRIV 54 COM 138.

⁸ Voorafg. Besliss. 2017.733 d.d. 30 mei 2018; Voorafg. Besliss. 2018.0539 d.d. 21 januari 2019.

⁹ Artikel 344, §1 WIB92.

¹⁰ Bijvoorbeeld wanneer het onroerend goed zal worden verworven door de vennoten met een verschillend percentage dan hun participatie in de vennootschap. Zie Voorafg. Besliss. 2017.733 d.d. 30 mei 2018, of indien het onroerend goed verkocht wordt aan een derde.

eStox, uw beveiligde digitale effectenregister

Discretie
verzekerd

UBO-verplichtingen
worden automatisch
nagekomen

Altijd en overal
beschikbaar

Een digitaal register met talrijke
voordelen, aangeboden door
de notarissen, de accountants en
de belastingconsulenten.

eStox

www.estox.be

Powered by

notaris.be

ITAA